Anoreksiya Nervoza De?i?im Evreleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Anoreksiya Nervoza De?i?im Evreleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16908

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Anoreksiya Nervoza De?i?im Evreleri Ölçe?i (ANDEÖ), yeme bozuklu?u tan?s? alm?? bireylerin tedaviye yönelik **tedavi motivasyonu** düzeylerini ve de?i?im evrelerini belirlemek amac?yla uyarlanm?? psikometrik bir araçt?r. Ölçek, F. Elif Ergüney taraf?ndan 2012 y?l?nda Türkiye'de yüksek lisans tezi kapsam?nda adapte edilmi?tir. Bu adaptasyon çal??mas?, özellikle **Anoreksiya Nervoza** (AN) hastalar?nda davran?? de?i?ikli?ine ne kadar haz?r olundu?unu saptamay? hedeflemektedir.

ANDEÖ, 20 maddeden olu?makta olup, geçerlik ve güvenirlik çal??malar? ile Türkçe popülasyonunda kullan?ma uygunlu?u test edilmi?tir. Ölçek, hastalar?n iyile?me sürecindeki konumlar?n? belirleyerek, klinisyenlerin bireyselle?tirilmi? müdahale stratejileri geli?tirmesine olanak tan?r.

Anahtar Kelimeler

Anoreksiya Nervoza, Tedavi motivasyonu, De?i?im evreleri, Uyarlama, Psikometrik araç, Yeme bozuklu?u, TTM.

Yazarlar

F. Elif Ergüney

Amaç

Anoreksiya Nervoza De?i?im Evreleri Ölçe?i'nin temel amac?, **Anoreksiya Nervoza** hastalar?n?n semptomlar? ve ili?kili davran??lar? de?i?tirme konusundaki haz?r olu? düzeylerini ve hangi de?i?im evresinde (örn. Ön Dü?ünme, Dü?ünme, Haz?rl?k) bulunduklar?n? ölçmektir. Bu amaçla ölçek, Prochaska ve DiClemente'nin De?i?im Evreleri Modeli'ni (Transtheoretical Model - TTM) temel alarak geli?tirilmi?tir.

Tedavi motivasyonunun do?ru bir ?ekilde de?erlendirilmesi, yeme bozukluklar? tedavisinin ba?ar?s? için kritik öneme sahiptir. Dü?ük motivasyon, tedaviye direnci art?r?rken; yüksek motivasyon, hastan?n tedavi program?na uyumunu ve dolay?s?yla iyile?me olas?l???n? yükseltir. ANDEÖ, klinisyenlere hastan?n mevcut motivasyonel durumuna uygun, evreye özgü müdahaleler planlamas? için gerekli bilgiyi sa?lamaktad?r.

Yap? (Ölçe?in Ölçtü?ü Yap?)

ANDEÖ'nün ölçtü?ü temel yap?, **Tedavi Motivasyonu** ve **De?i?im Evreleri**dir. Bu yap?, bireylerin zorlay?c? veya problemli davran??lar?n? de?i?tirmeye yönelik niyetlerini, tutumlar?n? ve

ARABPSYCHOLOGY.COM

eylemlerini kapsar. Ölçek, hastan?n kendi durumunu ne ölçüde problem olarak gördü?ünü ve bu problemi çözmek için ne kadar haz?r oldu?unu belirler.

Ölçek, yeme bozuklu?u ba?lam?nda, bireyin kilo alma korkusu, beden imgesi çarp?kl??? ve k?s?tlay?c? yeme davran??lar? gibi AN semptomlar?na kar?? gösterdi?i de?i?im iste?ini evrelere ay?rarak nicel hale getirir. Bu yap?, psikolojideki **Transtheoretical Model**'in temel prensiplerine dayanmaktad?r.

Geçerlik

ANDEÖ'nün Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu desteklemek amac?yla çe?itli geçerlik analizleri yap?lm??t?r. Özellikle **Ay?rdeden Geçerlilik** (Discriminant Validity) kapsam?nda yürütülen analizler, ölçe?in klinik aç?dan önemli bir ayr?m yapma yetene?ine sahip oldu?unu göstermi?tir.

Yap?lan analizlerde, remisyon sürecinde olan **Anoreksiya Nervoza** vakalar?n?n tedavi motivasyonu puanlar?n?n, akut durumda olan AN vakalar?n?n puanlar?ndan anlaml? derecede yüksek oldu?u bulgulanm??t?r ($t(42)=-4.614$, $p<.001$). Bu sonuç, ölçe?in iyile?me a?amas?ndaki bireyleri, hastal???n aktif evresindeki bireylerden ba?ar?yla ay?rt edebildi?ini ve dolay?s?yla ölçtü?ü yap?n?n klinik önemini do?rulad???n? göstermektedir.

Güvenirlik

ANDEÖ'nün güvenirlik çal??malar?, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirmi?tir. ?ç tutarl?l?k analizi kapsam?nda hesaplanan **Cronbach Alfa** güvenirlik katsay?s? oldukça yüksek bulunmu?tur (.92). Bu yüksek katsay?, ölçek maddelerinin birbirleriyle yüksek korelasyon içinde oldu?unu ve ayn? temel yap?y? ölçmekte tutarl? oldu?unu i?aret etmektedir.

Ayr?ca, **Yak?nsak Geçerlilik** (Convergent Validity) analizi için Yeme Bozuklu?unu De?erlendirme Ölçe?i (YBDÖ) ile yap?lan korelasyonun -.734 ($p<.001$) oldu?u tespit edilmi?tir. Bu güçlü negatif korelasyon, ANDEÖ'nün ölçtü?ü motivasyon yap?s?n?n, YBDÖ'nün ölçtü?ü yeme bozuklu?u semptom ?iddeti yap?s?yla beklendi?i gibi ters yönde ili?kili oldu?unu, yani motivasyon artt?kça semptom ?iddetinin azald???n? göstermektedir.

Faktör Analizi

Kaynak içerikte ANDEÖ'nün faktör yap?s?na dair detayl? bir bilgi sunulmam?? olsa da, ölçe?in dayand??? kuramsal model (Transtheoretical Model) gere?i, genellikle de?i?im evrelerini temsil eden alt faktörlere sahip olmas? beklenir. Adaptasyon çal??mas?nda bu yap?n?n Türk örnekleminde nas?l ?ekillendi?i, muhtemelen ilgili yüksek lisans tezinin detayl? bölümlerinde aç?klanm??t?r. Ölçek, 20 maddeden olu?maktad?r ve adaptasyon sürecinde orijinal faktör

ARABPSYCHOLOGY.COM

yap?s?n?n korunup korunmad??? ek inceleme gerektiren bir husustur.

Enstrüman Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i.

Dil Kullan?labilirli?i: Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: Klinik popülasyon (Yeme bozuklu?u hastalar?, özellikle **Anoreksiya Nervoza** tan?l? bireyler).

Ya? Grubu: Yeti?kinler ve ergenler (Klinik ba?lamda uygulanabilir).

Popülasyon Detaylar?: Ergüney (2012) çal??mas?nda yeme bozuklu?u hastalar? kullan?lm??t?r.

Test Metodolojisi: Ölçek, bireyin belirli davran??lar? de?i?tirme konusundaki haz?r olu? düzeyini ölçen 20 maddeden olu?ur. Derecelendirme format? kaynakta belirtilmemi? olsa da, TTM ölçekleri genellikle Likert tipi veya evre seçimi bazl? bir derecelendirme kullan?r.

Anahtar Kelimeler

Ölçek adaptasyonu, Yeme bozuklu?u, Psikometri, Cronbach Alpha, Diskriminant geçerlik, Motivasyonel görü?me.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: F. Elif Ergüney

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresi: elif.okumus@izu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: ?stanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Tezin yap?ld??? kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

ANDEÖ'nün Türkçe uyarlama çal??mas? 2012 y?l?nda tamamlanm??t?r. Ölçek, akademik bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirildi?i için ticari kullan?m veya izin gereklilikleri için sorumlu yazar ile do?rudan ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Orijinal PDF doküman? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: anoreksiya-nervoza-degisim-evreleri-

ARABPSYCHOLOGY.COM

olcegi-toad.pdf

Referanslar

Ergüney, F. E. (2012). *Yeme bozuklu?u hastalar?nda tedavi motivasyonu, beden imgesi ve depresyonun de?erlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). ?stanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ?stanbul.

Tezin orijinal kayd?na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr

Anoreksiya Nervoza De?i?im Evreleri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçe?in 20 maddeden olu?tu?u belirtilmi? ancak maddelerin kendisi sa?lanmam??t?r.

Madde Say?s?: 20 madde

ARABPSYCHOLOGY.COM